

3690 Per hoc ergo, secundum Hilarium, excluditur error Arii; nam si nos propter Christum vivimus, quia aliquid de natura sua habemus, ut ipse dicit: *Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam*; ergo et Christus vivit propter Patrem, quia habet in se naturam Patris: non autem patrem, quia simplex est, et indivisibilis: ergo habet totam naturam Patris. Propter Patrem ergo vivit Filius, dum nativitas non alienam ei intulit diversamque naturam.

3691 Consequenter cum dicit, *Hic est panis, qui de coelo descendit*, ponit duas conclusiones: nam de duobus litigabant: scilicet de origine spiritualis cibi, et de eius virtute. Prima ergo conclusio est de origine; secunda est de virtute; et hanc principaliter intendit, ibi, *Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum*. Sciendum est circa primum, quod Iudaei turbati fuerant, quia dixerat: *Ego sum panis vivus qui de coelo descendi*: et ideo contra eos hoc iterum concludit ex hoc quod dicit, *Vivo propter Patrem*, cum dicit: *Hic est panis*: nam descendere de coelo, est de coelo originem habere; sed Filius habet originem de coelo, quia vivit propter Patrem: ergo Christus est qui de coelo descendit: et ideo dicit: *Hic est panis qui de coelo*, id est, de vita paterna, descendit; et hoc quantum ad divinitatem: vel descendit etiam quantum ad corpus: in quantum scilicet virtus formativa eius, quae fuit Spiritus sanctus, de coelo fuit, ut virtus coelestis. Unde qui manducant hunc panem non moriuntur, quo modo mortui sunt patres nostri, qui manducaverunt manna non de coelo: nec erat panis vivus, ut dictum est supra. Quomodo autem mortui sunt qui manna manducaverunt, ex praemis manifestum est.

3692 Secunda conclusio de virtute panis

ponitur cum dicit: *Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum*: quae sequitur ex hoc, *Qui manducat meam carnem*. Qui enim manducat hunc panem, manet in me, et ego in illo; sed ego sum vita aeterna: ergo qui manducat hunc panem, ut debet, vivet in aeternum.

Varia de SS. Nominis Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENENSI, VOL. II, SERM. 491.)

3693 **M**AXIMUS igitur honor est per fidem Nominis Iesu Filium Dei fieri atque haeredit, quod intelligens Angelus (APOC. XIX) a Ioann. non sustinuit adorari: ait enim Ioann. *Cecidi ad pedes Angeli, ut adorarem eum, et dixit mihi: Vide ne feceris, conservens enim tuus sum et fratrum tuorum habentium testimonium Iesu: Deum adora*. Ait enim: *Cecidi ad pedes eius, ut adorarem eum*; non tamen sicut creaturae Creatorem Deum, sed sicut servus vehementer, ac cum servili subiectione honorat dominum suum creatum. Nempè Angelus in veteri Testamento sic se ab hominibus adorari tunc sustinet, quod tamen non sustinet hic; immo manifeste prohiberi videtur; ideo subdit: *Et dixit mihi: Vide, scilicet, ne feceris talem reverentiam mihi: cuius causam subdit, dicens: Conservens tuus sum, id est, tecum, et sicut tu, sum servus eiusdem Dei et Domini nostri Iesu Christi; et ne creatur quod respectu solius Ioann. propter singularem reverentiam excellentiam, vel praecellentiam eius, hoc diceret, et non de omnibus hominibus qui Christi sunt servi; ideo subdit: *Et fratrum tuorum habentium testimonium Iesu*, id est, qui perfecto corde confitentur et testificantur Iesum esse Deum et Dominum universorum, atque hominum Redemptorem et Salvatorem.*

DOMINICA

INFRA OCTAVAM CORPORIS CHRISTI
SECUNDA POST PENTECOSTEN

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM LUCAM.
Luc. XIV, 16-24.

3694 **I**n illo tempore: Dixit Iesus pharisaeis parabola[m] hanc: Homo quidam fecit coenam magnam, et vocavit multos.

17. Et misit servum suum hora coenae dicere invitatis ut venirent, quia iam parata sunt omnia.

18. Et coeperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei: Villam enim, et necesse habeo exire, et videre illam: rogo te habe me excusatum.

19. Et alter dixit: Iuga boum enim quinque, et eo probare illa: rogo te habe me excusatum.

20. Et alius dixit: Uxorem duxi, et ideo non possum venire.

21. Et reversus servus nuntiavit haec domino suo. Tunc iratus paterfamilias, dixit servo suo: Exi cito in plateas, et vicus civitatis: et pauperes, ac debiles, et caecos, et claudos introduce huc.

22. Et ait servus: Domine, factum est ut impleatur, et adhuc locus est.

23. Et ait dominus servo: Exi in vias, et sepes: et compelle intrare, ut impleatur domus mea.

24. Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit coenam meam.

Homilia S. Gregorii Papae.

HOMILIA XXXVI IN EVANGELIA. Habita ad populum in basilica beatorum apostolorum Philippo et Iacobi Dominica secunda post Pentecosten.

3694 **H**oc distare, fratres charissimi, inter delicias corporis et cordis solet, quod corporales deliciae cum non habentur grave in se desiderium accendunt: cum vero habitae eduntur, comedentem protinus in fastidium per satietatem vertunt. At contra spirituales deliciae cum non habentur, in fastidio sunt; cum vero habentur, in desiderio; tantoque a comedente amplius esuriunt, quanto et ab esuriente amplius comeduntur. In illis appetitus placet, experientia displicet: in istis appetitus vivit, et experientia magis placet. In illis appetitus saturitatem, saturitas fastidium generat: in istis autem appetitus saturitatem, saturitas appetitum parit. Arguit enim spirituales deliciae desiderium in mente, dum satiant, quia quanto magis earum sapor percipitur, eo amplius cognoscitur quod avidius ametur. Et ideo non habitae amari non possunt, quia earum sapor ignoratur. Quis enim amare valeat quod ignorat? Proinde Psalmista nos admonet, dicens: *Gustate et videte, quoniam suavis est Dominus* (PSAL. XXXIII, 9). Ac si aperite dicat: Suavitatem eius non cognoscitis, si hanc minime gustatis. Sed cibum vitae ex palato cordis tangite, ut probantes eius dulcedinem amare valeatis. Has autem homo delicias tunc amisit,

cum in paradiso peccavit; extra exiit, cum os a cibo aeternae dulcedinis clausit. Unde nos quoque nati in huius peregrinationis aerumna, huc fastidiosi iam venimus, nec scimus quid desiderare debeamus; tantoque se amplius fastidii nostri morbus exaggerat, quanto magis ab esu illius dulcedinis animus elongat; et eo iam internas delicias non appetit, quo eas comedere diu longaque desuevit. Fastidio ergo nostro tabescimus, et longa inedia peste fatigamur. Et quia gustare intus nonnullam paratam dulcedinem, amamus foris miseram famem nostram. Sed superna nos pietas nec deserentes se deserit.

3695 Contemptas enim illas delicias ad memoriam nostrae oculos revocat, easque nobis proponit: in promissione torporem excutit, atque ut fastidium nostrum repellere debeamus invitat. Ait namque: *Homo quidam fecit coenam magnam, et vocavit multos*. Quis est iste homo, nisi ille de quo per Prophetam dicitur: *Et homo est, et quis cognovit eum?* (IER. XVII, 9). Qui fecit coenam magnam; quia satietatem nobis dulcedinis internae prae-paravit. Qui vocavit multos, sed pauci veniunt: quia nonnumquam ipsi, qui ei per fidem subiecti sunt, aeterno eius convivio male vivendo contradicunt. Sequitur: *Misit autem servum suum hora coenae dicere invitatis ut venirent*. Quid hora coenae, nisi finis est mundi? In quo nimirum nos sumus, sicut iam dudum Paulus testatur, dicens: *Nos sumus in quos fines seculorum devenerunt* (I COR. X, 11). Si ergo iam hora coenae est cum vocamur, tanto minus nos debemus excusare convivio Dei, quanto propinquasse iam cernimus finem saeculi. Quo enim pensamus, quia nihil est quod restat, eo debemus pertimescere, ne tempus gratiae quod praesto est, pereat. Ideo autem hoc convivium Dei non prandium,

sed coena vocatur: quia post prandium coena restat, post coenam vero convivium nullum restat. Et quia aeternum Dei convivium nobis in extremo praeparabitur, rectum fuit ut hoc non prandium, sed coena vocaretur. Sed quis per hunc servum, qui a patrefamilias ad invitandum mittitur, nisi praedicatorum ordo designatur? De quo videlicet ordine quamvis adhuc indigni existimus, quamvis peccatorum nostrorum pondere gravamur: et nos tamen in istis diebus sumus, et cum de aedificatione vestra aliquid vobis loquor, hoc est quod ago: servus enim sum summi patrisfamilias. Cum vos admono ad contemptum saeculi, invitare vos venio ad coenam Dei. Nemo me propter me hoc in loco despiciat. Et si ad invitandum nequaquam dignus appaero, sed tamen magnae sunt deliciae quas promitto. Saepe, fratres mei, solet evenire quod dico, ut persona potens famulum habeat depectum: cumque per eum suis forte vel extraneis aliquid responsum mandat, non despiciat persona loquentis servi, quia servatur in corde reverentia mentis domini. Nec pensant qui audiunt per quem, sed quid vel a quo audiant. Ita ergo, fratres, ita vos agite, et si nos forsitan digne despiciatis, in mente tamen vestra vocantis Domini reverentiam servate. Convivae fieri summi patrisfamilias libenter obedite. Corda vestra discutite, atque ex eis mortale fastidium pellite. Ad repellendum namque fastidium vestrum iam parata sunt omnia. Sed si adhuc carnales estis, fortasse epulas carnales inquiritis. Ecce ipsae carnales epulae in spiritale vobis alimentum conversae sunt. Ad abstergendum namque mentis vestrae fastidium in coena Domini ille vobis singularis agnus est occisus.

³⁶⁹⁶ Sed quid agimus, qui hoc quod sub-

iungitur, adhuc fieri a multis videmus? *Et coeperunt omnes simul excusare.* Offert Deus quod rogari debuit; non rogatus dare vult quod vix sperari poterat quia dignaretur largiri postulatus, contemnitur; paratas vero delicias refectionis aeternae denuntiat, et tamen simul omnes excusant. Ponamus ante oculos mentis minima, ut possimus digne pensare maiora. Si quispiam potens ad invitandum quemlibet pauperem mitteret, quid, fratres, rogo, quid pauper ille faceret, nisi de eadem sua invitatione gauderet, responsum humile redderet, vestem mutaret, ire quanticus festinaret, ne prior se ad potentis convivium alter occurreret? Homo dives invitat, et pauper occurrere festinat: ad Dei invitamur convivium, et excusamus. Sed ecce inter haec aestimare possum, quid sibi corda vestra respondeant. Oculis enim fortasse sibi met cogitationibus dicunt: Excusare nolumus, ad illud enim supernae refectionis convivium et vocari et pervenire gratulamur.

³⁶⁹⁷ Loquentes vobis talia mentes vestrae verum dicunt, si non plus terrena quam coelestia diligunt, si non amplius rebus corporalibus, quam spiritualibus occupantur. Unde hic quoque ipsa excusantium causa subiungitur, cum protinus subinfertur: *Primus dixit: Villam enim, et necesse habeo exire, et videre illam: rogo te, habe me excusatum.* Quid per villam, nisi terrena substantia designatur? Exiit ergo videre villam, qui sola exteriora cogitat propter substantiam. *Alter dixit: Iuga boum enim quinque, et eo probare illa: rogo te, habe me excusatum.* Quid in quinque iugis boum nisi quinque corporis sensus accipimus? Qui recte quoque iuga vocati sunt; quia in utroque sexu geminantur. Qui videlicet corporales sensus, quia interna comprehendere nesciunt, sed sola exteriora cognoscunt,

et deserentes intima, ea quae extra sunt tangunt, recte per eos curiositas designatur. Quae dum alienam quaerit vitam discutere, semper sua intima nesciens, studet exteriora cogitare. Grave namque curiositatis est vitium, quae dum cuiuslibet mentem ad investigandam vitam proximi exterius ducit, semper ei sua intima abscondit, ut aliena sciens, se nesciat, et curiosi animus quanto peritius fuerit alieni meriti, tanto fiat ignarus sui. Propter hoc namque et de eisdem quinque iugis boum dicitur: *Eo probare illa: rogo te, habe me excusatum.* Ipsa enim excusantis verba a vitii sui significatione non discrepant, dum dicit: *Eo probare illa*, quia videlicet aliquando pertinere probatio ad curiositatem solet. Sed notandum est quod et is qui propter villam, et is qui propter probanda iuga boum a coena sui invitatoris excusat, humilitatis verba permiscet, dicens: *Rogo te, habe me excusatum.* Dum enim dicit, *Rogo te*, et tamen venire contemnit, humilitas sonat in voce, superbia in actione. Et ecce haec diiudicat pravus quisque cum audit, nec tamen ea quae diiudicat agere desistit. Nam dum cuiuslibet perverse agenti dicimus, Convertere, Deum sequere, mundum relinque: ubi hunc nisi ad dominicam coenam vocamus? Sed cum respondet: Ora pro me, quia peccator sum, hoc facere non possum, quid aliud agit, nisi et rogat et excusat? Dicens namque: Peccator sum, humilitatem insinuat; subiungens autem: Converti non possum, superbiam demonstrat. Rogando ergo excusat, qui et humilitatem superinducit in voce, et superbiam exercet in actione.

³⁶⁹⁸ *Alius autem dixit: Uxorem duxi, et ideo non possum venire.* Quid per uxorem, nisi voluptas carnis accipitur? Nam quamvis bonum sit coniugium, atque ad

propagandam sobolem providentia divina constitutum: nonnulli tamen non per hoc locunditatem prolis, sed desideria expetunt voluptatis, et ideo pro rem iustam significari potest non incongrue res iniusta. Ad coenam ergo vos aeterni convivii summus paterfamilias invitat; sed dum alius avaritiae, alius curiositati, alius voluptati carnis est deditus, nimirum reprobi simul omnes excusant. Dum hunc terrena cura occupat, illum alieni actus sagax cogitatio devastat, alterius ingenii mentem voluptas carnalis inquinat, fastidiosus quisque ad aeternae vitae epulas non festinat.

³⁶⁹⁹ Sequitur: *Reversus servus multavit haec domino suo. Tunc iratus paterfamilias dixit servo suo: Exi cito in plateas et vicus civitatis, et pauperes ac debiles, et caecos et claudos introduc huc.* Ecce qui terrena substantiae plus iusto incubat, venire ad Dominicam coenam recusat: qui labori curiositatis insudat, praeparata vitae alimenta fastidit: qui carnalibus desideriis inservit, spiritualis convivii epulas respuit. Quia ergo venire superbi renuunt, pauperes eliguntur. Cur hoc? Quia iuxta Pauli vocem, *Infirma mundi eligit Deus, ut confundat fortia* (I Cor. 1, 27). Sed notandum est quomodo describantur qui ad coenam vocantur, et veniunt, *Pauperes ac debiles.* Pauperes et debiles dicuntur, qui iudicio suo apud semetipsos infirmi sunt. Nam pauperes et quasi fortes sunt, qui et positi in pauperate superbiunt. Caeci vero sunt, qui nullum ingenii lumen habent. Claudii quoque sunt, qui rectos gressus in operatione non habent. Sed dum morum vitia in membrorum debilitate signantur, profecto liquet quia sicut illi peccatores fuerunt qui vocati venire noluerunt: ita hi quoque peccatores sunt qui invitantur et veniunt. Sed

peccatores superbi respuuntur, ut peccatores humiles eligantur.

3700 Hos itaque elegit Deus, quos despicit mundus: quia plerumque ipsa despectio hominem revocat ad semetipsum. Is enim qui patrem relinquit, et partem substantiae quam perceperat prodige expendit, postquam esurire coepit, in se reversus dixit: *Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus?* (Luc. xv, 17). Longe quippe a se discesserat quando peccabat. Et si non esurisset, in semetipsum minime rediisset: quia postquam terrenis rebus indiguit, tunc cogitare coepit quid de spiritalibus amisit. Pauperes ergo et debiles, caeci et claudi vocantur et veniunt: quia infirmi quique atque in hoc mundo despecti, plerumque tanto celerius vocem Dei audiunt, quanto et in hoc mundo non habent ubi delectentur. Quod bene Amalecitarum puer ille Aegyptius designat, qui Amalecitis praedantibus atque currentibus aeger remansit in via, et fame sitique aruit (I REG. xxx, 11 ss.). Quem tamen David invenit, ei cibum potumque praebuit: qui illico convalescens dux David factus est. Convivantes Amalecitas reperit, et eos qui se debilem reliquerant cum magna fortitudine prostravit. Amalecita quippe populus lambens vocatur. Et quid per lambentem populum, nisi mentes saecularium designantur? Quae terrena cuncta ambiendo quasi lambunt, dum solis temporalibus delectantur. Quasi enim populus lambens, praedam facit, dum terrena diligentes, luera de alienis damnis exaggerant. Sed puer Aegyptius aeger in via relinquitur: quia peccator quisque dum infirmari ab huius mundi statu coeperit, mox saecularibus mentibus in despectum venit. Quem tamen David invenit, ei que cibum et potum praebet: quia manu fortis Dominus abiecta mundi non despiciet, et

plerumque eos, qui sequi mundum minime valentes, quasi in via remanent, ad amoris sui gratiam convertit, eisque verbi sui cibum potumque porrigit; et quasi duces sibi in via eligit, dum suos etiam praedicatores facit. Dum enim Christum peccatorum cordibus intrant, quasi David super hostes ducunt. Qui convivantes Amalecitas velut David gladio feriunt: quia superbos quosque qui se in mundo despexerant, Domini virtute prosternunt. Puer ergo Aegyptius qui in via remanserat, Amalecitas interficit: quia plerumque ipsi mentes saecularium praedicando superant, qui prius cum saecularibus in hoc mundo currere non valebant.

Sed deductis ad coenam pauperibus, 3701 *factum est ut intrasset, et adhuc locus est.* Multi tales ad coenam Dominicam ex Iudaea collecti sunt, sed multitudo quae ex israelitico populo creditur, locum superni convivii non implevit. Intravit iam frequentia Iudaeorum: sed adhuc locus vacat in regno, ubi suscipi debeat numerositas gentium. Unde et eidem servo dicitur: *Exi in vias et sepes, et compelle intrare, ut impleatur domus mea.* Cum de vicis et plateis ad coenam quosdam Dominus invitat, illum videlicet populum designat qui tenere legem sub urbana conversatione noverrat: cum vero convivas suos colligi ex viis et sepiibus praecipit, nimirum agrestem populum colligere, id est, gentium quae de cuius significatione per Psalmistam dicitur: *Tunc exsultabunt omnia ligna silvarum ante faciem Domini, quoniam venit* (PSAL. xcvi, 13). Ligna enim silvae gentes vocatae sunt: quia in infidelitate sua tortae et infructuosae semper fuerunt. Qui ergo ex illo agresti usu conversi sunt, ad coenam Domini quasi ex sepiibus venerunt,

3702 Notandum vero est quod in hac invitatione tertia non dicitur, Invita, sed *Compelle intrare.* Alii enim vocantur, et venire contemnunt; alii vocantur et veniunt; alii autem nequaquam dicitur quia vocantur, sed compelluntur ut intrent. Vocantur et venire contemnunt qui donum quidem intellectus accipiunt, sed eundem intellectum operibus non sequuntur; vocantur et veniunt, qui acceptam intellectus gratiam operando perficiunt; quidam vero sic vocantur, ut etiam compellantur. Nam sunt nonnulli qui bona facienda intelligunt, sed haec facere desistunt; vident quae agere debeant, sed haec ex desiderio non sequuntur. His plerumque, ut superius diximus, contingit ut eos in carnalibus desideriis suis mundi huius adversitas feriat; apprehendere temporalem gloriam conentur, et nequeant: et dum per alta pelagi quasi ad grandiores curas huius saeculi navigare proponunt, semper adversis flatibus ad deiectionis suae littora repellantur. Cumque se frangi in desideriis suis adversante mundo, conspiciunt, quid de se auctori suo debeant commemorantur: ita ut ad eum crubescens redeant, qui eum superbientes pro mundi amore deserbant. Saepe namque nonnulli ad temporalem gloriam proficere volentes, aut longa aegritudine tabescunt, aut afflicti iniuriis concidunt, aut percussi gravibus damnis affliguntur, et in mundi dolore vident quia nihil confidere de eius voluptate debuerunt, seque ipsos in suis desideriis reprehendentes, ad Deum corda convertunt. De his quippe Dominus per Prophetam dicit: *Ecce ego sepiam viam tuam spinis, et sepiam eam maceria, et semitas suas non inveniet, et sequetur amatores suos, et non apprehendet eos: quaeret, et non inveniet eos, et dicit: Vadam et revertar ad virum meum priorem, quia bene mihi*

erat tunc magis quam nunc (Os. ii, 6, 7). Vir uniuscuiusque fidelis animae Deus est: quia haec videlicet ei est coniuncta per fidem. Sed illa, quae coniuncta Deo fuerat anima, amatores suos sequitur, quando mens quae iam per fidem credidit adhuc se immundis spiritibus in operatione substernit, mundi gloriam quaerit, carnali delectatione pascitur, exquisitis voluptatibus nutritur. Sed plerumque omnipotens Deus talem animam misericorditer respicit, et eius voluptatibus amaritudines permiscet. Unde dicit: *Ecce ego sepiam vias tuas spinis.* Viae etenim nostrae spinis septae sunt, quando in hoc quod male cupimus, dolorum punctiones invenimus. *Et sepiam eas maceria, et semitas suas non inveniet.* Viae nostrae maceria septuor, cum desideriis nostris durae in hoc mundo obiectiones resistunt. Et semitas nostras invenire non possumus: quia hoc quod male quaerimus, adipisci prohibemur. *Et sequetur amatores suos, et non apprehendet eos; quaeret, et non inveniet eos;* quia malignos spiritus, quibus se in suis desideriis anima subdidit ad desideriorum suorum effectum minime comprehendit. Sed ex hac salubri adversitate quanta utilitas nascitur, adiungit cum subditur: *Et dicit: Vadam et revertar ad virum meum priorem, quia bene mihi erat tunc magis quam nunc.* Postquam ergo vias suas spinis septas invenit, postquam amatores suos apprehendere non valet, ad amorem viri prioris redit: quia plerumque postquam in hoc mundo non possumus obtinere quae volumus, postquam in terrenis desideriis de impossibilitate lassamur, tunc ad mentem Deum reducimus, tunc placere incipit qui displicebat; et is cuius nobis amara fuerant praecepta, repente dulcescit in memoria; et peccatrix anima quae adultera conata est esse, nec tamen apr-

to opere potuit, decernit esse fidelis coniux. Qui ergo huius mundi adversitatibus fracti ad Dei amorem redeunt, atque a praesentis vitae desideriis corriguntur, quid isti, fratres mei, nisi compelluntur ut intrent?

3793

Sed valde est tremenda sententia quae protinus subinfertur. Intenta hanc cordis aure percipite, fratres et domini mei: in quantum peccatores, fratres mei; in quantum iusti, domini mei. Intenta hanc aure percipite, ut tanto eam minus sentiat in examine, quanto nunc auditis formidolosius in praedicatione. Ait enim: *Dico autem vobis, quod nemo vivorum illorum qui vocati sunt, gustabit coenam meam.* Ecce vocat per se, vocat per angelos, vocat per patres, vocat per prophetas, vocat per apostolos, vocat per pastores, vocat etiam per nos, vocat plerumque per miracula, vocat plerumque per flagella, vocat aliquando per huius mundi prospera, vocat aliquando per adversa. Nemo contemnat, ne dum vocatus excusat, cum voluerit intrare non valeat. Audite quid Sapientia per Salomonem dicat: *Tunc invocabunt me, et non exaudiam; mane consurgent, et non invenient me* (PROV. I, 28). Hinc est quod fatuae virgines tarde venientes clamant, dicentes: *Domine, domine, aperi nobis* (MATTH. XXV, 11). Sed iam tunc aditum quaerentibus dicitur: *Amen, amen dico vobis, nescio vos.* Quid inter haec, fratres charissimi, nisi relinquere omnia debemus, curas mundi postponere, solis desideriis aeternis inhiare? Sed haec paucis data sunt.

3794

Admonere vos volo, ut relinquatis omnia, sed non praesumo. Si ergo cuncta mundi relinquere non potestis, sic tenete quae huius mundi sunt, ut tamen per ea non teneamini in mundo, ut terrena res possideatur, non possideat; ut sub mentis vestrae sit dominio quod ha-

betis: ne si mens vestra terrenarum rerum amore vincitur, a rebus suis ipsa magis possideatur. Sit ergo res temporalis in usu, aeterna in desiderio: sit res temporalis in itinere, desideretur aeterna in perventione. Quasi ex latere respiciatur quidquid in hoc mundo agitur. Ante nos autem tendant mentis oculi, dum tota intentione illa conspiciunt ad quae pervenimus. Extirpentur funditus vitia, non solum ab actu operis, sed etiam a cogitatione cordis evulsa. Non nos voluptas carnis, non sollicitudo curiositatis, non aestus ambitionis a Dominica coena praepediat, sed ipsa quoque quae honesta in mundo agimus, quasi ex quodam mentis latere tangamus; ut terrena quae libent sic nostro corpori serviant, quatenus cordi minime obsistant. Non ergo, fratres, audemus vobis dicere ut omnia relinquatis; sed tamen, si vultis, omnia etiam retinendo relinquitis, si sic temporalia geritis, ut tamen tota mente ad aeterna tendatis.

3795

Hinc etenim Paulus apostolus dicit: *Tempus breve est: reliquum est ut qui habent uxores, tamquam non habentes sint: qui flent tamquam non flentes: et qui gaudent, tamquam non gaudentes: et qui emunt, tamquam non possidentes: et qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur: praeterit enim figura huius mundi* (I COR. VII, 29 s.). Uxorem namque habet, sed quasi non habens, qui sic scit debita carnis exsolvere, ut tamen per eam mundo tota mente non cogatur inhaerere. Nam cum idem rursus egregius praedicator dicat: *Qui habet uxorem, cogitat quae sunt huius mundi, quomodo placeat uxori: ille uxorem habens quasi non habet, qui sic studet placere coniugi, ut tamen non displiceat Conditori.* Flet quoque, sed tamquam non defleat, qui sic temporalibus damnis affligitur, ut tamen de aeternis lucris semper animum con-

soletur. Gaudet vero, sed tamquam non gaudeat, qui sic de temporalibus bonis hilarescit, ut tamen semper tormenta perpetua consideret, et in hoc quod mentem gaudio sublevat, hanc continuo pondere providi timoris premat. Emit autem, sed quasi non possidens, qui et ad usum terrena praeparat, et tamen cauta cogitatione praevidet quod haec citius relinquat. Mundo quoque utitur, sed quasi non utatur, qui et necessaria cuncta exterius ad vitae suae ministerium redigit, et tamen haec eadem non sinit suae menti dominari, ut subiecta foris serviant, et numquam intentionem animi ad alta tendentis frangant. Quicumque ergo tales sunt, eis profecto terrena omnia non ad desiderium, sed ad usum adsunt: quia rebus quidem necessariis utuntur, sed nihil habere cum peccato cupiunt. De ipsis quoque rebus habitis quotidie mercedes acquirunt, et plus gaudent bono opere, quam bona possessione.

3796

Ac ne aliquibus ista difficilia esse videantur, rem de persona refero, quam multi vestrum noverunt, quam videlicet rem ipse ante triennium in Centumcellensi urbe a personis fidelibus didici. Nuper namque in eadem civitate Theophanius comes fuit, vir misericordiae actibus deditus, bonis operibus intentus, hospitalitati praecipue studens. Exercendi comitatus actibus occupatus, agebat terrena et temporalia; sed ut plus ex fine eius claruit, magis ex debito quam ex intentione. Nam cum appropinquantem mortis eius tempore, gravissima aeris tempestas obsisteret, ne ad sepeliendum duci potuisset, eumque coniux sua cum fletu vehementissimo requireret, dicens: *Quid faciam? quomodo te ad sepeliendum eiicio: quae ostium domus huius egredi praec nimia tempestate non possum?* Tunc ille respondit: *Noli, mulier, flere, quia mox ut ego defunctus*

fui, aeris serenitas redibit. Cuius protinus et vocem mors, et mortem serenitas est secuta. Cuius manus ac pedes podagrae humore tumescentes et versis in vulneribus fuerant, et profluente sanie patebant. Sed cum corpus illius ex more ad lavandum fuisset detectum, ita manus pedesque illius sani reperti sunt, ac si unquam vulneris nihil habuissent. Ductus itaque ac sepultus est, eiusque coniugi visum est, ut quarto die in sepulcro illius marmor, quod superpositum fuerat, mutari debuisset. Quod videlicet marmor corpori eius superpositum dum fuisset ablatum, tanta ex eius corpore fragrantia odoris emanavit, ac si ex putrescenti carne illius pro vermibus aromata ferbuissent. Haec igitur dixi, ut e vicino exemplo ostendere possem nonnullos et saecularem habitum gerere, et saecularem animum non habere. Quos enim tales in mundo necessitas ligat, ut ex omni parte exui a mundo non possint, sic debent ea quae mundi sunt tenere, ut tamen eis nesciant ex mentis fractione succumbere. Hoc ergo cogitate, et cum relinquere cuncta quae mundi sunt non potestis, exteriora bene exterius agite, sed ardentius interius ad aeterna festinate. Nihil sit quod desiderium vestrae mentis retardet: nullius vos rei in hoc mundo delectatio implicet. Si bonum diligitur, mens in bonis melioribus, id est, in coelestibus delectetur. Si malum metuitur, mala animo aeterna proponantur: ut dum illic esse conspicit et amplius quod diligit, et amplius quod pertimescat, hic omnino non haereat. Ad haec agenda habemus mediatorem Dei et hominum adiutorem nostrum, per quem citius cuncta obtinebimus, si ad illum vero amore flagramus, qui vivit et regnat cum Patre et Spiritu sancto Deus, in saecula saeculorum. Amen.

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENENSI, VOL. II, SERM. 49.)

3707 **T**RIPICIT enim ex causa se Ioanne noluit Angelus adorari: Primo propter dignitatem, secundo propter veritatem, tertio propter humilitatem. Primo, inquam, propter dignitatem, scilicet, demonstranda generationis humanae quam in exaltatione Christi homines acceperunt: ac si aperte dicat: quia iam supra nos in sede divinae maiestatis Christum hominem video, et adoro, ideo me ab homine in Christo credente adorari amodo non permitto.

3708 Secundo propter veritatem declarandam, videlicet, quod quando Angeli permittebant se ab hominibus adorari in veteri Testamento, non permittebant hoc de illa quae patria nuncupatur, quae competit soli Deo, sicut utique ipsi daemones permittebant, atque instantia magna exquirunt: et hanc causam statim subdi, quum ait: *Deum adora.*

3709 Tertio propter humilitatem, scilicet, insinuandam eorum, scilicet, qui in Ecclesiastica dignitate sublimati sunt: qui, licet a subditis serviliter honorantur, non tamen debent se habere ad eos ut domini, sed quodammodo ut ministri, et servi, iuxta illud Luc. xxiii: *Reges gentium dominantur eorum, et qui potestatem habent super eos benefici vocantur: vos autem non sic; sed qui maior est in vobis fiat sicut minor, et qui praefessor est sicut ministrator. Nam quis maior est? qui recumbit, aut qui ministrat? nonne qui recumbit? ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat, et hinc est quod Petrus, princeps Apostolorum et summus Ecclesiae Pontifex, non permisit se (Act. x) a Cornelio flexis genibus honorari serviliter: immo ipsum clebatur, dicens: *Et ego ipse homo sum, sicut et tu;* et hoc egit, scilicet, ut hanc humilitatem insinuat esse servandam, etc.*

FERIA SECUNDA

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM IOANNEM.

Ioann. vi. 56-59.

Ut in festo Corporis Christi.

Homilia S. Augustini Episcopi.

Habetur feria quarta Quatuor Temporum. Pentecostes.

Homilia S. Ioannis Chrysostomi.

IN IOANN. CAP. 6.

3710 **C**ARO mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. Quid sibi vult illud? Aut vult significare, hunc esse verum cibum, qui

animam servet; aut vult dictis suis fidem facere, ne putent id quod dictum fuit, aenigma vel parabolam esse, sed sciant oportere omnino corpus comedere. Deinde ait, *Qui manducat meam carnem, in me manet*, ut significet quod se cum ipso admisceat. Quod autem sequitur, non cohaerere videtur, nisi attendamus. Quae, inquit, est consequentia, postquam dixerat, *Qui manducat meam carnem, in me manet*, subiungere, *Sicut misit me vivens Pater, ita et ego vivo propter Patrem?*

Imo haec magnam habent consonantiam. Nam cum vitam aeternam saepe dixisset, ad id confirmandum addit, *In me manet*. Si enim in me manet, et ego vivo, palam est et illum esse victurum. Deinde ait: *Sicut misit me vivens Pater*. Haec est comparatio et similitudo, ac si diceret, Vivo ego sicut et Pater. Et ne ingenuum putares, statim addidit, *Propter Patrem*, non quod operatione quadam ad vivendum opus habeat. Superius enim hanc amovens suspicionem dicebat: *Sicut Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et Filio vitam habere in semetipso*. Quod si egeat operatione, sequetur aut Patrem non dedisse, et id falsum esse; vel si dederit, nullo postea opulante opus habiturum esse. Quid sibi vult, *Propter Patrem?* Causam solum indicat. Hoc porro vult significare: Sicut vivit Pater, et ego vivo. *Et qui manducat me, et ille vivet propter me*. Vitam hic dicit non qualemcumque, sed conspicuam. Quod autem id non de simplici vita dicat, sed de gloriosa et ineffabili illa, hinc palam est, quod omnes infideles et non initiati vivant, licet de eius carne non manducet. Videne quod non de hac vita sermo sit, sed de illa? Quod autem dicit, huiusmodi est. Qui manducat meam carnem, moriendo non peribit, neque punietur. Imo non de communi resurrectione loquitur; om-

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENENSI, VOL. II, SERM. 49.)

3711 **S**ECUNDO respectu oris nomen Iesu est splendor praedicantium, eo quod luminoso splendore annuntiare, et audire faciat verbum suum; unde Bern.: Et unde putas in toto orbe tanta, et tam subita, atque fervens Dei lux, nisi de praedicto Iesu Nomine? et huius Nominis luce ac sapore Deus nos vocavit in admirabile lumen suum; quibus illuminatis, et in lumine isto vidantibus lumen Apost. ad Ephes. v, ait: *Eratis aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino, ut filii lucis ambulatis.*

3712 Proinde hoc Nomen declarari debet ut luceat, nec latere, nec in praedicatione proferri debet corde sordido, vel ore polluto, sed in vase recondendum, et proficiendum electo. Unde (Act. ix) Dominus ait: *Vas electionis mihi est iste, ut portet Nomen meum coram gentibus, et Regibus, et filiis Israel.* Vas, inquit, electionis, ubi liquor dulcissimus venalis expositus, ut provocet bibendum, dum rutilat et splendescit in vasis electis; ut oportet, inquit, *Nomen meum*, etc.; nam sicut igne successo, purgatis agris, consumitur ariditas et inutilitas veprium et spinarum et sicut orta solarium radiorum, pulsus tenebris, latitant faeces, noctivagique, effosoresque domorum; sic lingua Pauli populis praedicante, velut magno tonitruo perstrepete, velut igne vehementius irruente, velut sole clarius irradiante, consumebatur infidelitas, disperibat falsitas, elucescebat veritas, ad iustarum ceram vehementis ignis incendio liquefactae: Nomen enim Iesu circumferat verbis, epistolis, miraculis, et exemplis.

3713 Laudabat enim Nomen Iesu assidue, et collaudabat in confessione: hoc insuper Nomen coram Regibus, et gentibus, et filiis Israel portabat Apostolus tanquam lumen, et illuminabat patrias, et clamabat ubique illud ad Rom. xii: *Nox praecessit, dies autem appropinquavit: abominamus igitur opera tenebrarum, et induamur arma lucis: sicut in die honeste ambulamus;* et monstrabat omnibus lucernam ardentem atque lucentem super candelabrum annuntians in omni loco Iesum, et hunc crucifixum.

FERIA TERTIA

Homilia S. Augustini Episcopi.

Habetur feria IV. Quatuor Temporum. Pentecostes.

Alia Homilia S. Augustini Episcopi.

SERMO 132.

3714 **S**ICUT audivimus, cum sanctum Evangelium legeretur, Dominus Iesus Christus exhortatus est promissione vitae aeternae ad man-

nes quippe resurgent; sed de eximia et gloriosa resurrectione, quam merces sequetur. *Hic est panis qui de coelo descendit; non sicut manducaverunt patres vestri manna, et mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.* Frequenter id repetit, ut in mentem auditorum infigat (ultima enim haec erat doctrina), et de resurrectione, et de vita aeterna fides confirmaretur. Ideoque resurrectionem addit; tum quia dixit, *Vitam aeternam*, tum ut ostendat illam vitam non nunc esse, sed post resurrectionem. Et undenam, inquires, hoc probatur? Ex Scripturis. Nam ubique illos eo mittit, ut inde discant. Cum vero dixit, *Qui dat vitam mundo*, in accumulationem deducit, ut alios dono tanto frui videntes, non extra maneant. Frequenter autem manna commemorat, tum ut differentiam indicet, tum ut illos ad fidem inducat. Nam si potuit Deus sine messe, sine frumento, et reliquo apparatu illos per quadraginta annos alere; multo magis nunc, postquam ad maiora patranda venit, id poterit. Alioquin si illa figurae erant, et sine sudore labore colligebant escam; multo magis nunc hoc erit, ubi tanta differentia, ubi nulla vere mors, ubi vita vera fruimur. E re autem vitae saepe meminit, quia illud apud homines in optatis est; nihilque suavius, quam non mori. Nam in veteri Testamento diuturnitas vitae promittebatur; sed nunc non diuturnitas modo, sed vita sine fine promittitur. Simul etiam vult ostendere, se supplicium a peccato inductum nunc revocare, sententiam illam mortis solvendo, dum vitam non qualemcumque, sed aeternam, contra quam prius statutum fuerat, induceret.

ducandum carnem suam et bibendum sanguinem suum. Qui audistis haec, nondum omnes intellexistis. Qui enim baptizati et fideles estis, quid dixerit, nostis. Qui autem inter vos adhuc Catechumeni, vel Audientes vocantur, potuerunt esse cum legeretur audientes, numquid et intelligentes? Ergo sermo noster ad utrosque dirigitur. Qui iam manducant carnem Domini, et bibunt sanguinem eius, cogitent quid manducant, et quid bibant: ne, sicut dicit Apostolus, iudicium sibi manducant et bibant (I COR XI, 29). Qui autem nondum manducant, et nondum bibunt, ad tales epulas invitati festinent. Per istos dies magistri pascunt, Christus quotidie pascit, mensa ipsius est illa in medio constituta. Quid causae est, o Audientes, ut mensam videatis, et ad epulas non accedatis? Et forte modo cum Evangelium legeretur, dixistis in cordibus vestris: Putamus quid est quod dicit: *Caro mea vere esca est, et sanguis meus vere potus est?* Quomodo manducatur caro Domini, et bibit sanguis Domini? Putamus quid dicit? Quis contra te clausit, ut hoc nescias? Velatum est: sed si volueris, erit revelatum. Accede ad professionem, et solvistis quaestionem. Quod enim dixit Dominus Iesus, iam fideles noverunt. Tu autem Catechumenus diceris, diceris Audiens, et surdus es. Aures enim corporis patientes habes, quia verba quae dicta sunt audis: sed aures cordis adhuc clausas habes, quia quod dictum est non intelligis. Disputo, non dissero. Ecce Pascha est, da nomen ad Baptisimum. Si non te excitat festivitas, ducat ipsa curiositas: ut scias quid dictum sit, *Qui manducat carnem meam, et bibit sanguinem meum, in me manet, et ego in illo.* Ut scias mecum quid dictum sit, pulsa, et aperietur. Et ut tibi dico, Pulsa, et

aperietur tibi: ita et ego pulso, aperi mihi. Auribus personans, ad pectus pulso.

Sed si Catechumeni exhortandi sunt, 3715 fratres mei, ut ad tantam gratiam regenerationis accedere non morentur: quanta nobis cura esse debet in aedificandis fidelibus, ut prosit eis quod accedunt; non sibi tales epulas in iudicium manducant et bibant? Ut autem non in iudicium manducant et bibant, bene vivant. Estote exhortatores non sermonibus, sed moribus vestris: ut illi qui non sunt baptizati, sic festinent sequi vos, ut non pereant imitando vos. Qui coniugati estis, fidem tori servate uxoris vestris. Reddite quod exigitis. Vir a femina exigit castitatem, praebet illi exemplum, non verbum. Tu es caput, quae is vide. Hac enim debes ire, quae illi non sit periculosum sequi: imo tu ipse quae vis eam sequi, illuc debes ambulare. Ab imbecilliore sexu exigit fortitudinem: carnis concupiscentiam ambo habetis; qui fortior est, prior vincat. Et tamen quod dolendum est, multi viri a feminis vincuntur. Servant feminae castitatem, quam viri servare nolunt: et in eo quod non servant, se viros videri volunt; quasi propterea sit fortior sexu, ut eum facilius subiugat inimicus. Lucta est, praerelium est, pugna est. Vir fortior est femina, vir caput est feminae (EPHES. V, 23). Femina pugnat, et vincit: tu hosti succumbis? Stat corpus, et iacet caput? Qui autem uxores nondum habetis, et tamen ad mensam Dominicam iam acceditis, et carnem Christi manducatis, et sanguinem bibitis, si ducturi estis uxores, servate vos uxoris vestris. Quales eas vultis ad vos venire, tales vos debent et ipsae invenire. Quis invenis est, qui non castam velit ducere uxorem? Et si accepturus est virginem, quis non intactam desideret? Intactam quaeris, intactus esto. Puram quaeris,

noli esse impurus. Non enim illa potest, et tu non potes. Si fieri non posset, nec illa posset. Quia vero illa potest, doceat te quia fieri potest. Et illam, ut possit, Deus regit. Sed tu gloriosior eris, si feceris. Quare gloriosior? Illam premit parentum custodia, refrenat infirmioris sexus ipsa verecundia: postremo leges timet, quas tu non times. Ideo ergo gloriosior eris, si feceris: quia tu si feceris Deum times. Habet illa multa quae timeat praeter Deum: tu solum Deum times. Sed tu quem times, maior est omnibus. Ipse timendus est in publico, ipse in secreto. Proceas, videris; intras, videris; lucerna ardet, videt te; lucerna extincta est, videt te; in cubiculum intras, videt te; in corde versaris, videt te. Ipsum time, illum cui cura est ut videat te; et vel timendo castus esto. Aut si peccare vis, quaere ubi te non videat, et fac quod vis.

3716 Qui vero iam vovistis, corpus arctius castigate, et concupiscentiae frenos nec ad ipsa quae permissa sunt, patiamini relaxare; ut non solum a concubitu illicito divertatis, sed etiam licitum continentatis aspectum. Mementote in quocumque sexu sitis, sive mares, sive feminae, Angelorum vitam ducere vos in terra. Angeli enim non nubunt, neque uxores ducunt. Hoc erimus, cum resurrexerimus (MATTH. XXII, 30). Quanto vos meliores, qui quod erunt homines post resurrectionem, hoc vos incipitis esse ante mortem? Servate gradus vestros: servat enim vobis Deus honores vestros. Comparata est resurrectio mortuorum stellis in coelo constitutis. *Stella enim ab stella differt in gloria,* ut Apostolus dicit; *sic et resurrectio mortuorum* (I COR XV, 41, 42). Aliter enim ibi lucebit virginitas, aliter ibi lucebit castitas coniugalis, aliter ibi lucebit sancta viduitas. Diverse lucebunt: sed omnes

ibi erunt. Splendor dispar, coelum commune.

Cogitantes ergo gradus vestros, servantes et professiones vestras, accedite ad carnem Domini, accedite ad sanguinem Domini. Qui se scit aliter esse, non accedat. Compungimini magis sermone meo. Congratulantur enim qui sciunt servare coniugibus, quod a coniugibus exigunt; qui sciunt servare omni modo continentiam, si hanc Deo voverunt: qui vero audiunt me dicentem, Quicumque non servatis castitatem, nolite accedere ad illum panem, contristantur. Et ego nollem hoc dicere: sed quid facio? Timebo hominem, ut taceam veritatem? Ergo si illi servi non timent Dominum, etiam ego non timeam? quasi non sciam dictum esse: *Serve nequam et piger, tu dares, et ego exigere* (MATTH. XXV, 26, 27). Ecce dedi, Domine Deus meus; ecce in conspectu tuo et Angelorum tuorum et in conspectu ipsius plebis tuae erogavi pecuniam tuam: timo enim iudicium tuum. Ego dedi, tu exige. Etsi non dicam, facturus es. Ergo hoc potius dico: Ego dedi, tu converte, tu parce. Fac pudicos qui fuerunt impudici, ut simul in tuo conspectu, cum iudicium venerit, gaudeamus, et qui erogavit et cui erogatum est. Placeat hoc? Placeat. Quicumque impudici estis, corrigite vos, dum vivitis. Ego enim verbum Dei loqui possum, impudicos autem in nequitia perseverantes, de iudicio et damnatione Dei liberare non possum.

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENENSI, VOL. II, SERM. 49).

3718 Quomodo lux illa resplendit, et perstrinxit eorum inuentium oculos, quando (ACT. II) de ore Petri, tamquam fulgur egrediens, claudi corporales plantas solidavit, et bases, multosque spirituales caecos illuminavit? Numquid non ignem sparsit,

quam ait: *In nomine Iesu Christi surge et ambula?* Haec, secundum Bernard. ubi supra: De Apostolis quoque Marc. in fine dicitur quod *profecti, praedicaverunt ubique*, scilicet, Nomen Iesu, *Domino cooperante, et sermonem confirmante sequentibus signis*; quae revera fiebant in Nomine Iesu Christi; denique quod miraculis confirmavit in persecutione tyrannorum confirmavit postmodum illustrationibus luminosis, declarantibus Scripturis contra doctrinas falsas haereticorum: insuper et quotidie confirmat nunc dulcorosis refectionibus, et copiosis illuminationibus electorum.

3719 Proinde Ecclesia Christi sponsa, super eius testimonio fulta, iubilat cum Psal. xcvi, dicens: *Domine, docuisti me a iuventute mea, et usque nunc promittit mirabilia tua, scilicet, semper.* Propheta quoque ad hoc exhortatur, dicens: *Cantate Domino, et benedicite Nomini eius, annuntiate de die in diem salutare eius, idest, Iesum Salvatorem.*

FERIA QUARTA

Homilia S. Hilarii Episcopi.

Ut in *Brev. Rom.*

Homilia S. Bonaventurae Episcopi.

PER. V. IN CORNA DOM. SERMO 4.

3720 **M**EMORIAM fecit mirabilium suorum misericors et miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Vere memoriam mirabilium suorum in esca huius Sacramenti Dominus fecit, in quo viginti octo mirabilia notari possunt, septem quidem in *transsubstantiatione* sive *panis conversione*, septem in *accidentium remansione*, septem in *corporis integritate* et septem in *cibi veritate*.

3721 Primo igitur in *transsubstantiatione* sunt septem mirabilia. Licet enim panis transsubstantietur in Christi corpus, tamen ibi nihil generatur, nihil corrumpitur, nihil alteratur, nihil augetur, nihil minuitur, nihil localiter mutatur, nihil annihilatur.

3722 In *accidentium autem remansione* similiter videntur mirabilia. Licet enim accidentium esse sit in subiecto esse, tamen hic post transsubstantiationem

accidentia sine subiecto subsistunt, sine subiecto agunt, sine subiecto sensum mutant, sine subiecto alimentum praestant, sine subiecto franguntur, sine subiecto alterantur, sine subiecto localiter moventur.

In *corporis vero integritate* similiter sunt septem mirabilia. Licet enim in hoc Sacramento sit totum corpus Christi integrum, tantum, quantum caelos ascendit et ad dexteram Dei Patris sedet et in fine saeculi ad iudicium est venturum; tamen sub tam parva Sacramenti specie et qualibet eius parte totaliter continetur nec circumscribitur nec ipsi speciei configuratur nec contingatur nec commensuratur nec constituitur nec dividitur.

In *cibi autem veritate* similiter septem notantur mirabilia. Licet enim in ipso Sacramento, Christo teste, corpus suum vere cibus sit; tamen non percipitur corporali tactu nec visu nec auditu nec olfactu nec gusto nec cibi more a corpore cibato patitur nec in corporis cibati naturam convertitur.

Eoec, viginti octo mirabilia in hoc Sacramento concurrentia. Vere ergo memoriam fecit mirabilium suorum Dominus, cum escam hanc dedit timentibus se.

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENESI, VOL. II, SERM. 49).

3726 **T**ERTIO respectu operis Nomen Iesu est meritum operantium: nam virtute huius Nominis merita, et gratiae cumulantur, teste Apostolo, qui ait: (1ad COR. XIII): *Nemo potest dicere: Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto*; quod de triplici dictione, secundum Alex. de Ales, intelligendum est; hoc est: nemo potest dicere, scilicet, corde, ore, et opere, Dominus Iesus, nisi in virtute Spiritus sancti: nullus enim praedicto modo potest digne proferre hoc sanctissimum Nomen, quin illa prolatione efficiatur dignus vita, et gloria sempiterna. Nam omnes actus qui eliciuntur a Spiritu sancto meritorii sunt gloriae sempiternae. Magni igitur thesauri et divi-

tae reconduntur in hoc Nomine Iesus: hi siquidem thesauri, atque secretorum arcana tunc talibus communicantur, quum Nomen Iesu ferventi devotione ac dulcore continue laudatur et glorificatur: quod intelligens Eccl. 14, ad Dominum Iesum ait, dicens: *Laudabo nomen tuum assidue, et collaudabo illud in confessione.* Proinde Chrysost. ait: Quo nomen Domini diligitur profundius, invocatur frequentius, eo exaltat in Deum altius, scilicet, per cumulum meritorum, et etiam gratiarum.

FERIA QUINTA

IN OCTAVA CORPORIS CHRISTI

Homilia S. Cyrilli Alexandrini.

IN IOANN. CAP. 6.

3727 **C**ARO enim mea verus est cibus, et sanguis meus verus est potus.

Distinguit rursus mysticam eulogiam a manna largitione, et calicis communicationem ab aquis e petrarum scissuris scaturientibus. Quod autem iam antea aliis quoque verbis dixit, hic denuo repetit, multis modis eundem sermonem contextens. Monet enim non oportere eos manna vehementer mirari, sed se potius suscipiendum esse tanquam panem de coelo, atque aeternae vitae largitorem. *Patres enim vestri*, inquit, *comederunt manna in deserto et mortui sunt: hic autem est panis qui de coelo descendit, ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur* (IOANN. VI, 49). Cibus enim manna, ad breve admodum, inquit, temporis spatium necessitate corporis delinita, et damno famis amoto, factus est rursus invalidus, cum vitam aeternam non infunderet manducantibus. Non erat igitur cibus verus, et panis de coelo nimirum: sanctum autem Christi corpus ad immortalitatem et vitam aeternam nutriens, cibus profecto verus erit. Sed illi quoque de petra biberunt aquam. Quid autem inde consecutum est, inquit, et quae utilitas bibentibus? mortui enim sunt.

Illud igitur non erat verus potus, sed verus, ut vere loquamur, potus esse commperitur pretiosus sanguis Christi, qui totam radicibus exstirpat corruptionem, et mortem in humana carne inhabitantem subvertit. Sanguis enim utique est non vulgaris alicuius hominis, sed ipsiusmet vitae secundum naturam. Quocirca nos corpus et membra Christi nuncupamur, ut qui per eulogiam ipsum in nobis suscipimus Filium.

3728 *Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo.* Multifariam nos his verbis instituit, et quoniam doctrina ista ab imperitis facile capi nequit, cognitionem per fidem potius requirens quam curiosam inquisitionem, eadem tltro citroque versando variis modis explanat, et rei utilitatem omni ex parte nobis exponit, praeclarum eius desiderium fundamentum veluti quoddam et basim fidei statuens. *Qui enim manducat meam carnem*, inquit, *et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo.* Quemadmodum enim si quis ceram ceram coniunxerit, utique alteram in altera esse videbit: eodem quoque opinor, modo, qui Salvatoris nostri carnem suscipit, et bibit eius pretiosum sanguinem, ut ipse ait, unum quiddam cum eo reperitur, commistis quodammodo et immistus ei per illam participationem, ita ut in Christo quidem ipse reperiat, et vicissim Christus in ipso. Ita nos quoque Christus in Evangelio secundum Matthaem quodammodo edocebat, his verbis: *Simile est regnum coelorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus, donec fermentatum est totum* (MATTH. XIII, 33). Quenam autem sit illa mulier, quae sata tria, aut quid satum omnino significet, suo loco dicitur: de solo fermento loquemur inpraesentiarum. Quemadmodum ergo Paulus ait: *Modi-*

cum fermentum totam massam fermentare (I COR. V, 6), sic minima eulogia totum nostrum corpus in se miscet, propriaque replet efficacia: atque ita Christus in nobis existit, et nos vicissim in ipso: etenim vere dici potest fermentum quidem esse in tota massa, et simili ratione massam in toto fermento. Habes paucis eorum quae dicta sunt sententiam. Sed si vitae aeternae amore flagramus, si largitorem immortalitatis in nobis habere cupimus, ne, quod quidem negligentiores faciunt, eulogiam suscipere recusemus, caveamusque neve laqueum nobis et tenticulam diaboli insigniter fraudulentus struat, damnosam nempe religionem ac metam. At enim scriptum est, inquires: *Qui manducat ex hoc pane, et de calice bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit* (I COR. XI, 29). Ubi vero probavi meipsum, indignum me esse video. Quandonam ergo dignus eris, o quisquis haec dicis; quandonam te ipsum Christo sistes? Nam si te peccata usque deterreat, labi autem cessaturus sis numquam: *Quis enim delicta intelligit?* ut sanctus ait Psalmista, vacuus omnino comperiere sanctificationis illius quae in aeternum nos servat. Quare pie apud te statuas recte honesteque degere, atque ita eulogiae particeps fias, credens eam non mortis solum, verum etiam morborum nostrorum depellendorum vi pollere: Christus enim existens in nobis, sopit saevientem in nostris membris carnis legem, et pietatem in Deum excuscat, perturbationes mortificat, delicta in quibus sumus nobis non imputans, sed potius ut aegrotos sanans. Confractum enim alligat, erigit lapsum, ceu pastor bonus, et qui animam suam ponit pro ovibus suis.

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENENSI, VOL. II, SERM. 49).

QUARTO autem respectu continuationis Nomen Iesu est adiutorium deficientium: unde Bern. ubi sup. ait: An non toties confortatis, quoties Nominis Iesu recordaris? quid acque mentem cogitatis impinguat? quid ita exercitatos reparat sensus, virtutes roborat, vegetat bonos morus atque honestos, castas fovet affectiones? Si enim per mentis pigritiam atque torporem sedes, sanat te Iesus, excitando fervorem: unde Bern. iterum ubi supra inquit: Nomen Iesu semper in sinu tibi sit, semper in manu, quo tui omnes in Iesum et sensus dirigitur, et actus. Denique Cant. VIII, a Iesu invitatis, quum ait: *Pone me ut signaculum super cor tuum: ut signaculum super brachium tuum*: nunc enim habes unde et lento brachio tuo, et tepido tuo cordi medearis: habes, inquam, in Nomine Iesu unde actus tuos vel pravos corrigas, vel nimis imperfectos impleas; itemque unde tuos sensus aut servas, ne corrumpantur, aut si corrumpantur, sanes.

FERIA SEXTA

LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM LUCAM.

Luc. XIV, 16-24.

Ut in Domianica praeced.

Homilia S. Bonaventurae Episcopi.

DOM. 2 POST PENT. SERM. 2.

HOMO quidam fecit coenam magnam et vocavit multos, Lucae decimo quarto.

In his verbis notatur maxima liberalitas bonitatis Dei erga humanum genus in duobus, scilicet, in *praeparando* satietatem, ad quam ab aeterno nos praordinavit; et hoc notatur, cum dicitur: *Homo quidam fecit coenam magnam*; in *invitando* seu convocando ad eam quam tam studiosè praeparavit, quod notatur, cum dicitur: *et vocavit multos*.

Nota ergo, quod *homo* iste quidam est Deus aeternus, qui dicitur *homo quidam*, quia singularis in pietate et benedictione. Circa primum nota, quod satietas vitae aeternae sive refectio paradisi gloriae vocatur et dicitur et est *coena magna*: ratione apparatus amoenissimi;

sunt enim paradisi semper amoena videntia et mansiones et aeterna tabernacula, *quae oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit*. Ratione victus uberrimi; quia proponitur ibi Sapientia aeterna ad contemplandum, bonitas ad degustandum, potentia ad admirandum. Ratione convictus conformissimi; est enim ibi multitudo hierarchiarum et dispositio multiformis Sanctorum ad modum stellarum in id ipsum tendentium. Ratione modi vendi satiantis et excessivi, quia quidquid ibi est, plenum est pinguedine saginante et recreante et quietante.

3733 Vel dicitur *coena magna*, quia *magnifice praeparata*; tertii Esdrae tertio: *Rex Darius fecit coenam magnam cunctis vernaculis suis et magistratibus, etc. Mirifice ordinata*; Iudith sexto: *Fecit ei coenam magnam, et vocatis omnibus presbyteris, simul, expleto ieiunio, refecerunt. Suavissime cibativa*; Iudith duodecimo: *Holofernes fecit coenam magnam servis suis et incundus factus est, etc. Semperterne mansiva*; Apocalypsis decimo nono: *Beati, qui ad coenam nuptiarum Agni vocati sunt. Excessive satiativa*; Apocalypsis decimo nono: *Venite ad coenam magnam Dei omnipotentis, etc. Plenarie quietativa*; Lucae decimo quarto: *Misit servum suum hora coenae dicere invitatis, ut venirent, quia iam parat sumta omnia*.

3734 Circa secundum nota, quod *vocavit* ad hanc coenam multos de omni gente et natione. Vocavit enim invitando ad eam: per *specula creaturae* ad Deum mitentia per suam speciositatem; Proverbiorum nono: *Sapientia aedificavit sibi domum, excidit columnas septem et proposuit mensam suam. Misit ancillas suas, ut vocarent ad arcem et ad moenia civitatis*. Per *documenta Scripturae* ad Deum trahentia per suam veritatem; Matthaei vigesimo secundo: *Misit ser-*

vos suos vocare invitatos ad nuptias, etc. Per charismata gratiae in Deum agentia per suam suavitatem; Proverbiorum primo: *Vocavi, et renuistis; extendi manum meam, et non fuit qui aspiceret*. Per *exempla iustitiae* ad Deum commoventia per suam sanctitatem; Matthaei vigesimo secundo: *Ait rex servis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant non fuerunt digni. Ille ergo ad exitus viarum et quoscumque inveneritis, vocate ad nuptias, etc.*

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENENSI, VOL. II, SERM. 49).

HOC, secundum Bern. frequentius, fratres, legitime exprimitur in nobis, quod subito sapientis replemur taedio, et languore moestitiae premimur, aridi reddimur, horret cella, lectio displicet, vagatur animus, tepor et rigor in toto sentiuntur affectu; quantumcumque prolongetur oratio, magis tepiditate gravatur, quam suavitatis dulcedine; nec regni desiderio, nec gehennae supplicio somnus ille lethargicus aut solvitur, aut fugatur: et, facto modico temporis intervallo, ex intimo cordis affectu invocato Iesu, dum solitarii residemus, subit alacritas gaudii tam immensa, quod lingua non loquitur, nec verbosa oratione profertur: sed angustia sensus humani transcenditur, et, sensibus conglobatis, mens cuiusdam luminis infusione irradiata, atque cuiusdam liquoris ebrietate potata, tanta repletur laetitia, velut in momento temporis, si tamen temporis, ut nihil praeferat, vel conferat tantis delictis, tantisque bonis, atque tantis suavitatibus saporens; puto enim quod illa tristitia ex secretis causis Domini Iesu manifestavit absentiam, atque Nomen Iesu ex intimo desiderio humiliter invocatum, secretoque silentio revocavit cum Iesu reverentia laetitiam.

SABBATO

Homilia S. Augustini Episcopi.

SERM. 112.

LECTIONES sanctae propositae sunt, et quas audiamus, et de quibus aliquid sermonis, adiuvante Domino, proferamus. In lectione apostolicae gratiae aguntur Domino de fide

Gentium, utique ideo, quia ipse fecit. In Psalmo diximus: *Deus virtutum, converte nos, et ostende faciem tuam, et salvi erimus* (PSAL. LXXIX, 8, 20). In Evangelio, ad coenam vocati sumus: imo alii vocati, nos non vocati, sed ducti; non solum ducti, sed etiam coacti. Sic enim audivimus, quia *Homo quidam fecit coenam magnam*. Quis est iste homo, nisi mediator Dei et hominum homo Christus Iesus? (I TIM. II, 5). Misit ut venerint invitati, quia hora iam venerat, ut venirent. Qui sunt invitati, nisi per praemissos vocati Prophetas? Quando? Olim ex quo mittuntur Prophetas, invitant ad coenam Christi. Mittuntur ergo ad populum Israel. Saepe missi sunt, saepe vocaverunt, ut ad horam coenae venirent. Illi autem invitantes acceperunt, coenam repudiaverunt. Quid est, invitantes acceperunt, coenam repudiaverunt? Prophetas legerunt, et Christum occiderunt. Sed quando occiderunt, tunc nobis coenam nescientes praeparaverunt. Parata iam coena, immolatio Christo, post resurrectionem Christi commendata quam sciunt fideles, coena Domini, eiusque manibus et ore firmata, missi sunt Apostoli, ed quos missi fuerant ante Prophetas. Venite ad coenam.

3737 Excusaverunt qui venire noluerunt. Et excusaverunt, quomodo? Tres fuerunt excusationes: *Unus dixit: Villam emi, eo videre illam: habe me excusatum. Alius dixit: Iuga boum emi quinque, et eo probare illa: rogo te habe me excusatum. Tertius dixit: Uxorem duxi, habe me excusatum: venire non possum*. Putamus non istae sunt excusationes, quae impediunt omnes homines, qui ad istam coenam venire detrectant? Quaeramus eas, discutiamus, inveniamus: sed ut caveamus. In villa empta, dominatio notatur, ergo superbia castigatur. Habere enim villam, tenere, possidere, homines sibi in illa sub-

dere, dominari delectat. Vitium malum, vitium primum. Primus enim homo dominari voluit, qui dominum habere noluit. Quid est dominari, nisi propria potestate gaudere? Est maior potestas, illi subdamur, ut tuti esse valeamus. *Villam emi, habe me excusatum*. Inventa superbia, venire noluit.

Alius dixit: Quinque iuga boum emi, 3738 Nonne sufficeret, Boves emi? Aliquid procul dubio est, quod nos ad quaerendum et intelligendum obscuritate sui provocat: et quia clausum est, et pulsemus, hortatur. Quinque iuga boum, sensus carnis huius. Quinque numerantur sensus carnis huius, quod omnibus notum est; et qui forte non advertunt, commoniti sine dubio recognoscunt. Sensus ergo carnis huius quinque inveniuntur. In oculis visus est, auditus in auribus, odoratus in naribus, gustatus in faucibus, tactus in omnibus membris. Alba et nigra et quoquo modo colorata, lucida et obscura videndo sentimus. Rauca et canora, audiendo sentimus. Suave olentia et grave olentia, odorando sentimus. Dulcia et amara, gustando sentimus. Dura et mollia, lenia et aspera, calida et frigida, gravia et levia, tangendo sentimus. Quinque sunt, et iuga sunt. Sed quia iuga sunt, in tribus prioribus sensibus facilius apparet. Duo sunt oculi, duae aures, geminae nares: ecce tria iuga. In faucibus, id est, sensu gustandi, geminatio quaedam invenitur, quia nihil gustando sapit, nisi lingua et palato tangatur. Voluptas carnis quae ad tactum pertinet, occultius geminatur. Est enim et forinsecus et intrinsecus. Ergo et ipsa gemina est. Quare boum dicuntur iuga? Quia per sensus istos carnis terrenae requiruntur. Boves enim terram versant. Sunt autem homines remoti a fide, terrenis: dediti, carnalibus occupati: no-

lunt credere aliquid, nisi ad quod sui corporis sensu quinquepartito perveniunt. In eis quinque sensibus totius voluntatis sibi regulas ponunt. Non, inquit, credo ego, nisi quod video. Ecce quod novi, ecce quod scio. Album est, nigrum est, rotundum est, quadratum est, sic vel sic coloratum est: novi, sentio, teneo; natura ipsa me docet. Non cogor credere quod mihi non potes ostendere. Vox est: sentio, quia vox est; bene cantat, male cantat, suavis est, rauca est: novi, scio, pervenit ad me. Bene olet, male olet: scio, sentio. Hoc dulce est, hoc amarum; hoc salsum, hoc fatuum. Quid mihi plus dicas nescio. Tangendo novi quid durum est, quid molle sit; quid lene sit; quid asperum sit; quid calet; quid frigeat. Quid mihi plus demonstraturus es?

3739 Tali impedimento tenebatur apostolus noster Thomas, qui de Domino Christo, id est, de Christi resurrectione nec solis oculis credere voluit. *Nisi miserero*, inquit, *digitos meos in clavorum et vulnerum loca, et nisi manum meam in latus eius misero, non credam*. Et Dominus qui posset sine ullo vestigio vulneris resurgere, servavit cicatrices, quae a dubitante tangerentur, et cordis vulnera sanarentur. Et tamen vocaturus ad coenam contra excusationem quinque iugorum boum: *Beati*, inquit, *qui non vident, et credunt* (IOANN. XX, 25-29). Nos, fratres mei, ad coenam vocati, ab istis quinque iugis non sumus impediti. Non enim faciem carnis Domini videre in hoc tempore concupivimus, aut vocem ex ore carnis illius procedentem auribus admittere desideravimus: nullum in illo temporalem odorem quaesivimus. Perfudit eum quaedam mulier pretiosissimo unguento, domus illa odore impleta est (IOANN. XII, 3): sed nos ibi non fuimus; ecce non olfecimus, et credimus. Coe-

nam manibus suis consecratam discipulis dedit: sed nos in illo convivio non discubimus; et tamen ipsam coenam fide quotidie manducamus. Nec magnum putetis in illa coena, quam suis manibus dedit, sine fide interfuisse: melior existit fides postea, quam tunc perfidia. Non ibi fuit Paulus qui credidit: ibi fuit Iudas qui tradidit. Quam multi et modo in ipsa coena, quamvis illam tunc mensam non viderint, nec panem quem Dominus gestavit in manibus, oculis suis aspexerint, vel faucibus gustaverint; tamen quia ipsa est quae nunc praeparatur, quam multi etiam nunc in ipsa coena iudicium sibi manducant et bibunt? (I COR. XII, 29)

3740 Unde autem tamquam occasio nata est Domino, ut de ista coena loqueretur? Dixerat unus de discubentibus (in convivio enim erat, quo fuerat invitatus): *Beati qui manducant panem in regno Dei*. Quasi in longinqua iste suspirabat, et ipse panis ante illum discumbebat. Quis est panis de regno Dei, nisi qui dicit: *Ego sum panis vivus, qui de coelo descendi*? (IOANN. VI, 41). Noli parare fauces, sed cor. Inde commendata est ista coena. Ecce credimus in Christum, cum fide accipimus. In accipiendo novimus quid cogitemus. Modicum accipimus, et in corde saginamur. Non ergo quod videtur, sed quod creditur, pascit. Non ergo etiam sensum illum externum quaesivimus; nec diximus: Crediderint qui Dominum ipsum resurgentem, si verum est quod dicitur, viderint oculis, manibus palpaverunt: nos non tangimus, quare credimus? Si talia cogitarem, quinque illis iugis boum a coena impedierimur. Ut noveritis, fratres, istorum quinque sensuum, non delectationem, quae per mulcet et ingerit voluptatem, sed curiositatem quandam notatam fuisse, non

ait: *Quinque iuga boum emi*, eo pascere illa; sed, *eo probare illa*. Qui vult probare, per iuga boum non vult dubitare, quomodo sanctus Thomas per iuga noluit dubitare. Videam, tangam, digitos mittam. *Ecce*, inquit, *digitos tuos mitte per latus meum, et noli esse incredulus*. Occisus sum propter te: per locum quem vis tangere, sanguinem fudi, ut redimerem te; et adhuc dubitas de me, nisi tetigeris me? *Ecce et hoc praesto, ecce et hoc exhibeo: tange et crede; inveni locum vulneris, sana vulnus dubitationis.*

3741 *Tertius dixit: Uxorem duxi*. Ista voluptas est carnis, quae multos impedit: utinam foris, et non intus. Sunt homines qui dicunt: Non est homini bene, nisi cui adsunt carnis deliciae. Ipsi sunt quos notat Apostolus, dicentes: *Manducemus et bibamus; cras enim moriemur* (I Cor. xv, 32). Quis huc inde surrexit? Quis nobis, quod ibi agitur, dixit? Hoc nobiscum tollimus, quod in hoc tempore bene est nobis. Qui hoc dicit, uxorem duxit, carnem amplexatur, carnis voluptatibus iucundatur, a coena excusatur: observet ne fame interiore moriatur. Attendite Ioannem, sanctum apostolum et evangelistam: *Nolite diligere mundum, nec ea quae in mundo sunt*. O qui ad coenam Domini venitis, *nolite diligere mundum, nec ea quae in mundo sunt*. Non dixit, Nolite habere; sed, *Nolite diligere*. Habuisti, possedisti, dilexisti. Amor rerum terrenarum, viscum est spiritualium pennarum. *Ecce concupisti, haesisti*. Quis dabit tibi pennas sicut columbae? Quando volabis, ubi vere requiescas? (PSAL. LIV, 7), quando hic, ubi male haesisti, perverse requiescere voluisti. *Nolite diligere mundum*, tuba divina est. Continuo huius tubae verbis orbi terrarum et universo dicitur mundo: *Nolite diligere*

mundum, nec ea quae in mundo sunt. Quisquis dilexerit mundum, non est charitas Patris in illo. Quoniam omnia quae in mundo sunt, concupiscentia carnis sunt, et concupiscentia oculorum, et ambitio saeculi (I IOANN. II, 15, 16). Ab imo coepit, quo Evangelium terminavit. Inde ille coepit, ubi Evangelium terminum posuit. Concupiscentia carnis, *Uxorem duxi*. Concupiscentia oculorum, *Quinque iuga boum emi*. Ambitio saeculi, *Villam emi*.

Ideo autem a parte totum per solos oculos commemorati sunt isti sensus, quia oculatorum est in quinque sensibus principatus. Propterea cum proprie ad oculos pertineat visus, ipsum videre per omnes quinque sensus solemus appellare. Quomodo? Primo quod ad ipsos oculos pertinet, dicitis, Vide quam candidum est, intende et vide quam candidum est: hoc ad oculos pertinet. Audi et vide quam canorum est. Numquid conversim potes dicere: Audi et vide quam candidum est? Hoc quod dicitur, Vide, per omnes sensus currit: ceterorum autem sensuum proprietates non per se recurrit. Intende et vide quam canorum est: odora et vide quam suave est: gusta et vide quam dulce est: tange et vide quam molle est. Utique quoniam sensus sunt, sic potius diceremus: Audi et senti quam canorum est: odora et senti quam suave est: gusta et senti quam dulce est: tange et senti quam calidum est: palpa et senti quam lenes est: palpa et senti quam molle est. Nihil horum. Nam et ipse Dominus post resurrectionem cum apparuit discipulis suis, cumque cernentes adhuc titubarent in fide, putantes se spiritum videre: *Quid, inquit, dubitatis? et quare cogitationes ascendunt in cor vestrum? Videte manus meas et pedes meos*. Et parum est, *Videte: Tangite*, inquit, et

palpate et videte (LUC. XXIV, 38 et 39). Intendite et videte, palpate et videte: in solis oculis videte, in omnibus sensibus videte. Quia interiorum fidei sensum quaerebat, exterioribus corporis sensibus adiacebat. Nos nihil ab istis exterioribus sensibus in Domino carpsimus, auditu audivimus, corde credidimus: et ipsum auditum non ab illius ore, sed ab ore praedicatorum eius, ab ore illorum qui iam coenabant, et nos ructuando invitabant.

3743 Tollamus ergo de medio excusationes vanas et malas, et veniamus ad coenam, qua intrinsecus saginemur. Non nos impediatur extollentia superbiae, non nos extollat, vel non nos terreat curiositas illicita, et avertat a Deo: non nos impediatur voluptas carnis a voluptate cordis. Veniamus, et saginemur. Et qui venerunt, nisi mendici, debiles, claudi, caeci? Illic autem non venerunt divites, sani, quasi bene ambulantes, et acute cernentes; multum de se praesumentes, et ideo desperatiores, quanto superbiore. Veniant mendici, quia ille invitavit qui propter nos pauper factus est, cum dives casset, ut illius paupertate mendici ditaremur (II Cor. vii, 9). Veniant debiles: quia non est opus sanis medicus, sed male habentibus (MATTH. IX, 12). Veniant claudi qui ei dicant: *Compone gressus meos in senilitatis* (PSAL. XVI, 5). Veniant caeci qui dicant: *Illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte* (PSAL. XII, 4). Tales venerunt ad horam; illis prius invitatus, sua excusatione reprobatis: venerunt ad horam, intraverunt de plateis et vicis civitatis. *Et respondit seruus, qui missus erat: Domine, factum est ut iussisti, et adhuc locus est. Exi, inquit, in vias et sepes, et quos inveneris coge intrare*. Quos inveneris, ut dignentur, noli expectare; coge intrare. Magnam

coenam, magnam domum paravi, non ibi patior locum vacare. Venerunt de plateis et vicis Gentes: veniant de sepiibus haeretici, hic inveniunt pacem. Nam qui construunt sepes, divisiones quaerunt. Trahantur a sepiibus, evellantur ab spinis. In sepiibus haerentur, cogi nolunt. Voluntate, inquit, nostra intremus. Non hoc Dominus imperavit: *Coge, inquit, intrare*. Foris invenitur necessitas, nascitur intus voluntas.

Varia de SS. Nomine Iesu.

(EX S. BERNARDINO SENESE, VOL. II, SERM. 49).

3744 Non aderat Iesus, moritur Lazarus moestitia repletur domus; sed, ecce, Iesus ingreditur, sorores ex sua praesentia consolantur, et Lazarus resuscitatur. Hinc et ipsa Maria tempore passionis Christi post multiplices salugines amaritudinum progreditur ad Domini sepulcrum, quaerens, ut ait Matth. XVI: *Iesum Nazarenum crucifixum*; Iesus autem salus, Nazarenus floridus interpretatur: *crucifixum*, additur, ut simul habeas salutem, florem, et crucem, et in omnibus consolationem. Crux te rectificat in operatione, flos te laetificat in affectione, Iesus te certificat de salvatione; ideo Dominica crux fuit figurae perpendicularis, poniturque ut signum in biviviis.

3745 Flos autem iucundus oculis sicut fructus annuntiat subsequentis. Iesus autem ipse est benedictus et benedicibilis fructus Virginis ventris. Fructus, inquam, Beatis speciosissimus ad videndum, suavissimus ad odorandum, sapidissimus ad gustandum, pretiosissimus ad habendum.

3746 Propter quod sponsa, describens dilectum suum, (CANT. V) ait: *Guttur eius suavissimum, et lotus desiderabilis*; trahit enim in se Iesus omne desiderium, et omnem satiat appetitum. Et, quod mirabilius aut desiderabilius est, sicut radix radicatum flagrare facit uberius abundantiam gratiarum.